HERSTELD
HERVORMDE KERK

Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties

INHOUDSOPGAVE

			Pagina
Vooraf			4
Inleiding			5
	Voor wie is dit protocol bedoeld?		5
	Uitgangspunten en zorgvuldigheid		5
	Definitie van misbruik		5
	Reikwijdte van het protocol		6
	Het Meldpunt Misbruik		6
Gebruik van het protocol			6
Protocol			7
Toelichting bij het protocol			7
Start			7
1.	U hoort van mogelijk misbruik		7
	1.1	U hoort het van benadeelde	7
		Benadeelde wil het kwijt	7
		Benadeelde wil het melden	7
		Benadeelde wil een klacht indienen	7
	1.2	U hoort het van de partner van benadeelde	8
	1.3	U hoort het van de beschuldigde	8
	1.4	U hoort het van de dader	8
	1.5	U hoort het van de partner van de beschuldigde	8
	1.6	U hoort het van derden of via geruchten	8
	1.7	U hoort het en u bent persoonlijk betrokken bij de beschuldigde en/of benadeelde	9
		De beschuldigde is een collega of u heeft pastorale contacten met de benadeelde	9
		De beschuldigde of benadeelde is familie, een vriend of vriendin	9
2.	Pastorale zorg		10
	2.1	Ga na of de benadeelde minderjarig is	10
	2.2	Benadeelde is minderjarig en het misbruik vindt nog steeds plaats	10
		Benadeelde is minderjarig en het misbruik vindt niet meer plaats	11
		Het organiseren van pastorale zorg	11
		Het indienen van een klacht	11
	2.3	Benadeelde is meerderjarig	11
	2.4	Wel of niet op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager	13
	2.5	Bieden van pastorale zorg	13
	2.6	Melding of klacht	14
	2.7	Pastorale zorg voor alle betrokkenen	14
3.	Melding		15
	3.1	Melding door benadeelde	15
	3.2	Melding door een derde	15
4.	Klacht		16
	4.1	Klachten kunnen door verschillende personen worden ingediend bij de regionale commissie voor het opzicht	16
	4.2	Gevolgen voor de beschuldigde	16
		De beschuldigde is ambtsdrager	16
		De beschuldigde is werknemer	17
	4.3	Gevolgen voor de gemeente	17
	4.4	Na de behandeling van een klacht volgt de uitspraak	17
5.	Gesprek met een beschuldigde na een melding		18
	5.1	Ambtsdrager en breed moderamenlid voeren een gesprek met beschuldigde	18
	5.2	Beschuldigde ontkent de beschuldiging	18

5.3 Beschuldigde erkent de beschuldiging 19
5.4 Beschuldigde wil een klacht indienen na uitkomst van het gesprek 19
5.5 Mogelijke stappen van de kerkenraad 19

6. Een beschuldigde of dader meldt zich 20
6.1 Een dader meldt zich 20
6.2 Een beschuldigde meldt zich 20

7. U hoort van anderen of via geruchten over mogelijk misbruik 22
7.1 Zorgvuldigheid vereist 22
7.2 Gesprek met beschuldigde 22
7.3 Gesprek met benadeelde 23
7.4 Een liefdesrelatie 23

8. Conflict van plichten en ambtsgeheim 24

9. Zorg gemeente 25
9.1 Organiseer zorg voor de gemeente 25
9.2 Inschakelen van de gemeentebegeleider 25
9.3 Samenstellen van de stuurgroep 26

10. Na de klacht 27
10.1 Uitspraak van de regionale commissie voor het opzicht 27
10.2 Uitspraak van de regionale commissie voor het opzicht, nietigverklaring door de generale commissie voor het opzicht 27
10.3 Uitspraak van de commissie voor het opzicht 27
Informatie 27
Evaluatie 28
Loyaliteit met slachtoffer 28
Hervatting werkzaamheden 29
Strafrechtelijke procedure 29

Gebruikte termen 30
Adressen 30

Vooraf

Deze brochure is bedoeld voor kerkenraden, individuele ambts- en taakdragers en werknemers van de Hersteld Hervormde Kerk, die met mogelijk (seksueel) misbruik binnen pastorale of kerkelijke gezagsrelaties geconfronteerd worden. Dit protocol biedt houvast om een weg te vinden in de vaak buitengewoon gevoelige situaties waarin alle betrokkenen terechtkomen. Het is gebaseerd op het protocol van de Protestantse Kerk in Nederland dat in december 2006 is gepubliceerd en komt daarmee goeddeels overeen. Onder verantwoordelijkheid van het Breed Moderamen van de Generale Synode van de HHK heeft een werkgroep het PKN-protocol – met toestemming – toegesneden op de situatie in de Hersteld Hervormde kerk.
Uit een gehouden enquête blijken er gemeenten tegen deze problematiek aan te lopen, zij het in beperkte omvang. Uit de enquête blijkt dat het opstellen van een protocol voorziet in een behoefte.

De inleiding bevat de definitie van misbruik volgens de kerkorde, de uitgangspunten op basis waarvan het protocol is opgezet, de reikwijdte ervan, en uitleg over de manier waarop het protocol is te gebruiken. Achter in de brochure is een lijst met gebruikte termen te vinden. Het is aan te raden de lijst met gebruikte termen door te nemen, voordat u het protocol gaat gebruiken.

Veenendaal, juli ’19

Inleiding

Zodra binnen een kerkelijke gemeente bekend wordt dat er sprake is van (seksueel) misbruik door een ambtsdrager of kerkelijk werker ontstaat in de regel een zeer complexe situatie waarbij allerlei belangen en loyaliteiten door elkaar kunnen gaan lopen. Het is dan niet eenvoudig goede keuzes te maken waarbij aan alle betrokkenen zoveel mogelijk recht wordt gedaan en niet nog meer leed of schade wordt veroorzaakt. Dit protocol is bedoeld als houvast in een dergelijke situatie.

Voor wie is dit protocol bedoeld?
Het protocol is allereerst bedoeld voor kerkenraden. Zij hebben de verantwoordelijkheid voor de gemeente en van hen wordt verwacht te reageren op de reacties binnen de gemeente en sturing te geven aan het proces dat vervolgens in de gemeente ontstaat. Het protocol helpt ook individuele ambtsdragers en pastoraal verantwoordelijken op weg, als zij met mogelijk (seksueel) misbruik door ambtsdragers of kerkelijke werkenden worden geconfronteerd.

Uitgangspunten en zorgvuldigheid
De kerk hoort een veilige plaats te zijn. In situaties van (seksueel) misbruik binnen kerkelijke pastorale relaties wordt deze veilige plaats een onveilig gebied. Het beeld van God wordt daarmee geweld aan gedaan en het vertrouwen in medechristenen geschaad. De kerk neemt daarom alle beschuldigingen of vermoedens van misbruik serieus. Dat betekent ook dat de kerk zeer zorgvuldig wil omgaan met alle betrokkenen, zowel met de mogelijke slachtoffers, de mogelijke daders als met al degenen die bij hen betrokken zijn.

Een aantal aandachtspunten voor een zorgvuldige benadering van dit protocol:
• Realiseert u zich altijd dat het feit dat iemand beschuldigd is van misbruik, niet betekent dat hij of zij een dader is. Er kunnen allerlei gronden zijn voor het uiten van beschuldigingen of vermoedens.
• Realiseert u zich echter ook dat de praktijk helaas heeft bewezen dat de meest onverwachte en onwaarschijnlijke beschuldigingen op feiten bleken te berusten.
• Als u geconfronteerd wordt met mogelijk (seksueel) misbruik, is dat ook voor u belastend. Misschien heeft u behoefte aan overleg, maar bent u gebonden aan uw ambtsgeheim. Het protocol gaat ervan uit dat u als ambtsdrager deze last niet alleen hoeft te dragen, maar dat u die kunt delen met een tweede ambtsdrager. Over zorgvuldig omgaan met het ambtsgeheim en een mogelijk conflict tussen de verschillende plichten van een ambtsdrager leest u meer in hoofdstuk 8.
• Als er sprake is van actueel misbruik van een minderjarige moet u altijd direct actie ondernemen. Zie 2.2.
• U kunt als kerkenraad geen oordeel vellen over de juistheid van een gerucht, melding of klacht. Dat kunnen alleen instanties die daartoe zijn aangewezen. Oordelen is uw taak ook niet. U kunt wel – met behulp van dit protocol – zorgvuldig met alle betrokkenen omgaan en zo de schade voor de gehele gemeente zoveel mogelijk beperken.
• Laat geruchten niet zomaar op hun beloop. Geruchten kunnen signalen zijn dat er iets in uw gemeente gebeurt dat niet door de beugel kan. Als u dat laat passeren, werkt u eraan mee dat de kans bestaat dat misbruik gecontinueerd wordt. Geruchten kunnen net zo goed op niets gebaseerd zijn en tot gevolg hebben dat de goede naam van mensen wordt geschaad of dat er onrust en een gevoel van onveiligheid ontstaat in de gemeente. In beide gevallen leiden geruchten tot schadelijke gevolgen. Dat is dan ook de reden dat van u wordt verwacht dat u de geruchten niet negeert, maar er juist op reageert.

Definitie van misbruik
"Misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een relatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact, alles al dan niet onder druk van geheimhouding." Gedrag wordt misbruik genoemd als er sprake is van verschil in macht en invloed tussen betrokkenen. Een voorbeeld: twee collega diakenen hebben een functionele relatie met elkaar, maar meestal is dit een collegiale, gelijkwaardige relatie. Een diaken en een hulpvragend gemeentelid hebben ook een functionele relatie met elkaar, maar hier is de een – tot op zekere hoogte – afhankelijk van de ander. Er is een machtsverschil.

Dit protocol is van en voor de Hersteld Hervormde Kerk. Het is dan ook gebaseerd op de kerkorde en de kerkelijke mogelijkheden. (seksueel) misbruik is echter ook een misdaad. Het Wetboek van Strafrecht stelt ontucht tussen een werkende in de gezondheidszorg of de maatschappelijke zorg, met iemand die zich als patiënt of cliënt aan zijn hulp of zorg heeft toevertrouwd, strafbaar. (Wetboek van Strafrecht, art. 249). Dit artikel is – naar analogie – van toepassing op pastorale relaties. Slachtoffers van misbruik kunnen aangifte doen bij de politie. In het protocol wordt hierop ingegaan.

Reikwijdte van het protocol
Het protocol handelt over (seksuele) grensoverschrijdingen binnen pastorale en gezagsrelaties. Alleen die kunnen uitmonden in klachten die tot kerkelijke procedures en/of rechtspraak leiden. Alle andere vormen van misbruik vallen buiten het protocol. De Colleges voor het Opzicht kunnen echter in allerlei situaties van laakbaar gedrag een onderzoek starten en een uitspraak doen.

Het Meldpunt Misbruik
Op verschillende plaatsen in het protocol wordt verwezen naar het Meldpunt Misbruik. De stichting Meldpunt Misbruik is opgericht door de CGK, GKV en de NGK. Het Meldpunt heeft tot doel informatievoorziening, begeleiding en advisering inzake de procedure bij de klachtencommissie, verwijzing naar intensievere vormen van hulp en interne rapportage ten behoeve van signalering/preventie van (seksueel) misbruik in pastorale c.q. kerkelijke relaties. Zie blz. 30 voor de contactgegevens.

Gebruik van het protocol
Het is niet de bedoeling dat u het protocol in alle voorkomende misbruiksituaties van de eerste tot de laatste pagina afhandelt. Het protocol is opgezet als een belastingformulier: u zoekt in hoofdstuk 1 het beginpunt dat uw situatie weergeeft en volgt daarna de nummerverwijzingen. Zo hoeft u alleen de voor u relevante onderdelen van het protocol te lezen. Lees het protocol steeds met de toelichting erbij. Hierin staan de overwegingen die hebben geleid tot de handelingsadviezen. De toelichting gaat soms ook in op uitzonderingssituaties en geeft aan wat te doen als het protocol niet helemaal van toepassing is. Meld steeds aan degenen met wie u te maken hebt (de benadeelde, de beschuldigde enz.) wat de volgende stappen zullen zijn. U voorkomt daarmee onduidelijkheid en verwarring.

Maak voor uzelf aantekeningen van uw eigen handelingen en van dat wat u is toevertrouwd. Deze aantekeningen zijn bedoeld om uw eigen geheugen te ondersteunen, niet om een ‘cliëntendossier’ of ‘klachtdossier’ aan te leggen. Komt het uiteindelijk tot een klacht en een onderzoek, dan heeft u met deze aantekeningen een geheugensteuntje, voor het geval u gevraagd wordt te getuigen. Vernietig uw aantekeningen als de klacht en eventueel beroep is afgehandeld.

Protocol

Toelichting bij het protocol

Dit is de startpositie.
U bent ambtsdrager en hoort van mogelijk misbruik. Wat moet u doen? Een belangrijk uitgangspunt is dat u een tweede ambtsdrager op de hoogte stelt, tenzij de benadeelde dit niet wil. Meldt een beschuldigde of dader zich bij u, dan stelt u altijd een tweede ambtsdrager op de hoogte. Het protocol is opgezet als een belastingformulier. U volgt de route vanaf deze pagina en afhankelijk van uw situatie wordt u verder door het protocol geleid naar handelingsadviezen.
Kies uit de onderstaande mogelijkheden wat bij uw situatie past en volg de pijlen. Lees ook de toelichting.

Start
Hieronder staat de toelichting bij het schematisch weergegeven protocol. Er zijn twee dingen die u altijd moet doen. Het eerste is nagaan of de benadeelde minderjarig is en of het misbruik nog steeds plaatsvindt. Is dat zo, onderneem dan direct actie. (Ga direct naar 2.3). Het tweede is: uw eigen behoefte aan overleg en het ambtsgeheim beide serieus nemen.

---

1. U hoort van mogelijk misbruik. Dat kan op verschillende manieren.

1. U hoort van mogelijk misbruik
Dit 'horen van' kan op een aantal manieren: u hoort het van de benadeelde, de beschuldigde, hun partners of van anderen. Onder 'horen van anderen' worden ook geruchten verstaan. De eerste vraag is steeds: wat wil degene die bij u komt? Dit protocol onderscheidt drie situaties: iemand wil alleen het verhaal vertellen, iemand wil een melding doen, iemand wil een klacht indienen. Het zijn geen strikte scheidingen, het ene kan tot het andere leiden.

1.1 U hoort het van de benadeelde. Deze kan verschillende bedoelingen hebben:
Wil benadeelde het alleen maar kwijt? > 2
Wil benadeelde het melden? > 3
Wil benadeelde een klacht indienen? > 4

1.1 U hoort het van benadeelde

Benadeelde wil het kwijt
Niet steeds zal een benadeelde een melding willen doen of klacht willen indienen. Soms wil men gewoon het verhaal vertellen en gehoord worden.

Benadeelde wil het melden
Een melding heeft niet de formele gevolgen van een klacht. Toch is een melding niet vrijblijvend. Na een melding volgt namelijk een gesprek met de beschuldigde. Afhankelijk van het verloop van dat gesprek zijn er mogelijke consequenties.

Benadeelde wil een klacht indienen
Een klacht heeft rechtsgevolgen. Er bestaat een formele procedure voor in de kerkorde. Alleen de regionale commissie voor het opzicht (RCO) of de generale commissie voor het opzicht (GCO) zijn bevoegd klachten te onderzoeken.

Het indienen van een klacht kan een zware geestelijke belasting zijn. De benadeelde treedt naar buiten met haar of zijn verhaal. Intieme ervaringen moeten worden verteld aan een college. Het mogelijk misbruik moet bewezen worden. De afhandeling van een klacht kan lang, soms zeer lang duren. Op enig moment raakt het misbruik bekend in de gemeente, waar allerlei processen gaan spelen. De benadeelde moet daarop voorbereid zijn. Verwijs in deze situatie daarom altijd naar een vertrouwenspersoon van het Meldpunt. Deze kan een benadeelde bijstaan in de afwegingen om wel of niet een klacht in te dienen. De vertrouwenspersoon kan de benadeelde emotioneel ondersteunen gedurende de gehele procedure.

1.2	U hoort het van de partner van de benadeelde. Deze kan verschillende bedoelingen hebben: Wil partner het alleen maar kwijt? > Ga naar 2 Wil partner het melden? > Ga naar 3 Wil partner een klacht indienen? > Ga naar 4	*1.2 U hoort het van de partner van de benadeelde* De positie van de partner van een benadeelde is buitengewoon moeilijk. De partner heeft vaak te maken met een veelvoud van emoties. Haar of zijn vertrouwen in de kerkelijk werkende – met wie de partner meestal ook een pastorale relatie heeft – is beschaamd. Ook het vertrouwen in de benadeelde kan beschaamd zijn. De partner kan zich door haar of hem bedrogen voelen. De partner van de benadeelde kan een grote rol gaan spelen in het proces in de gemeente. De belangen van de partner van een benadeelde zijn niet altijd gelijk aan de belangen van de benadeelde zelf. Daarom is het altijd belangrijk zorg te hebben voor beiden, als (echt)paar en als individuen. Afhankelijk van wat de partner wil, maakt u een keuze uit de route in het protocol.
1.3 1.4	U hoort het van de beschuldigde. > Ga naar 6 U hoort het van de dader. > Ga naar 6	*1.3 en 1.4 U hoort het van de beschuldigde of de dader* Als u over het misbruik hoort van een beschuldigde of dader, bewandelt u een andere weg. Het uitgangspunt is dan dat u direct overlegt met een tweede ambtsdrager, ongeacht de toestemming van de beschuldigde. Hij of zij is door middel van dit protocol op de hoogte van deze procedure. Waarom deze keuze? Het is in het verleden wel voorgekomen dat daders een beroep deden op het ambtsgeheim van hun pastor of collega, om hun laakbare gedrag te kunnen continueren. Het ambtsgeheim moet dan dienen om de onbetrouwbaarheid van een kerkelijk werkende te verbergen. Maar het ambtsgeheim is juist bedoeld om de betrouwbaarheid van het ambt te beschermen. Een onterecht beschuldigde die u te hulp roept bij geruchten of beschuldigingen, heeft niets te vrezen van twee ambtsdragers die conform het protocol met de beschuldiging of het gerucht omgaan.
1.5	U hoort het van de partner van de beschuldigde/dader. > Ga naar 1.2	*1.5 U hoort het van de partner van de beschuldigde* De positie van de partner van beschuldigde is complex. Niet alleen het beeld dat de partner heeft van de beschuldigde wordt door de beschuldiging aangetast, ook de economische bestaanszekerheid van de partner kan in het geding zijn als een klacht wordt ingediend. De partner van de beschuldigde kan een grote rol gaan spelen in het proces in de gemeente. Wil de partner van de beschuldigde aandacht voor de eigen emoties, ga dan naar 2. Wil hij of zij een melding doen, ga naar 3. Wil hij / zij een klacht indienen, ga dan naar 4.
1.6	U hoort het van anderen of via geruchten. Zijn er geruchten? > Ga naar 7.2 Wil iemand het kwijt? > Ga naar 2 Wil iemand een melding doen? > Ga naar 3 Wil iemand een klacht indienen? > Ga naar 4	*1.6 U hoort het van derden of via geruchten* Ook als u hoort van mogelijk misbruik door anderen dan de hiervoor genoemden, neemt u dit serieus. In geval van geruchten volgt altijd een gesprek met de beschuldigde.

1.7 U hoort het en u bent persoonlijk betrokken bij de beschuldigde en/of de benadeelde.

Is de beschuldigde een naaste collega? > Als solidaire collega kunt u niet voluit pastor zijn voor benadeelde.
> Maak uw positie en rol duidelijk aan beschuldigde, benadeelde en moderamen.

Is de beschuldigde familie, vriend of vriendin? > Verwijs naar een andere ambtsdrager.

Heeft u pastorale contacten met de benadeelde? > Als pastor van benadeelde kunt u niet tevens voluit collega zijn van beschuldigde.
> Maak uw positie en rol duidelijk aan benadeelden, beschuldigde en moderamen.

Is de benadeelde familie, vriend of vriendin? > Verwijs naar een andere ambtsdrager.

1.7 U hoort het en u bent persoonlijk betrokken bij de beschuldigde en/of de benadeelde

De beschuldigde is een collega of u heeft pastorale contacten met de benadeelde
Wanneer de kerkelijk werkende die van mogelijk misbruik beschuldigd wordt, ook al betreft het nog slechts een gerucht, uw naaste collega is, maakt dat uw positie extra moeilijk.
Enerzijds kunt u gemakkelijk worden meegesleept door gevoelens van solidariteit met uw collega, zeker als u met hem of haar in een vriendschappelijke relatie staat. U bent dan bij voorbaat geneigd uw beschuldigde collega te verdedigen.
Anderzijds kan het zijn dat u zelf ook pastorale contacten hebt gehad met de benadeelde, waardoor u misschien geneigd bent heel sterk met deze mee te voelen en haar of hem bij voorbaat te geloven. Dit is vooral zo als u aan dezelfde (wijk)gemeente verbonden bent als de beschuldigde.
In beide gevallen kunt u al snel 'partij' worden en dat heeft allerlei ongewenste gevolgen:

1. Als u voluit de kant van de benadeelde kiest, wordt het vrijwel onmogelijk nog als collega te functioneren en de beschuldigde collega kritisch te begeleiden.
2. Als u voluit de zijde van de collega kiest, wordt het onmogelijk om nog als pastor te functioneren voor de benadeelde.
3. In beide gevallen wordt het voor u onmogelijk om als lid van de kerkenraad nog een goede, bezinnende en matigende rol te spelen, want u bent al ingedeeld bij een partij en wordt daarom door anderen niet meer serieus genomen als gesprekspartner.

Het is in ieder geval belangrijk u voortdurend bewust te zijn van het ingewikkelde van uw positie. Evengoed kan het zijn dat u zich gedwongen voelt om partij te kiezen en een bepaalde rol te vervullen (van collega óf van pastor). In dat geval is het van belang dat u zich tot die ene rol beperkt en accepteert dat u dan nog slechts een heel bescheiden rol in het beleid van de kerkenraad kunt vervullen en bijvoorbeeld geen deel kunt uitmaken van de stuurgroep (zie 9.2 en 9.3).

De beschuldigde of benadeelde is familie, een vriend of vriendin
Bent u – behalve als ambtsdrager – ook op andere wijze betrokken bij benadeelde of beschuldigde (bijvoorbeeld als familielied, vriend of vriendin), laat het ambtelijk handelen dan over aan een andere ambtsdrager. Het is moeilijk, zo niet onmogelijk, de benodigde distantie te houden wanneer u emotioneel betrokken bent.

2.	Pastorale zorg Een benadeelde wendt zich tot u met een vraag om pastorale zorg. Maar soms wil iemand ook een melding doen of een klacht indienen. Ga na welke stappen uit de reeks 2.1 tot en met 2.6. Ga tot slot naar 2.7. Een belangrijk uitgangspunt is dat u een tweede ambtsdrager op de hoogte stelt. Neem verder contact op met het Meldpunt en het breed moderamen van de classis.	*2. Pastorale zorg* Een belangrijk uitgangspunt in dit protocol is dat zaken betreffende mogelijk misbruik in pastorale relaties zo belastend en complex zijn dat u als ambtsdrager die last niet alleen moet dragen, maar deze moet delen met een tweede ambtsdrager. Daar zijn goede gronden voor. Het is verhelderend voor uzelf om met iemand te kunnen overleggen, u deelt de verantwoording voor uw handelwijze met een collega en het voorkomt dat u wordt meegetrokken in – indirecte – manipulatie door een beschuldigde of een benadeelde. Deze tweede ambtsdrager kan het beste de voorzitter van de (wijk)kerkenraad zijn. Bent u zelf de voorzitter of is de voorzitter een betrokkene, breng dan de scriba of een ander moderamenlid op de hoogte. In alle gevallen geldt dat u contact kunt opnemen met de coördinator van het Meldpunt, over datgene wat u moet doen. Het Meldpunt kan u verder op weg helpen. Bovendien kunt u te allen tijde de benadeelde wijzen op het netwerk van vertrouwenspersonen van het Meldpunt. Zie blz. 30 voor contactgegevens.
2.1	Ga na of de benadeelde minder- of meerderjarig is. Is de benadeelde minderjarig? > Ga naar 2.2 Is de benadeelde meerderjarig? > Ga naar 2.3	*2.1 Ga na of de benadeelde minder- of meerderjarig is* Als de benadeelde minderjarig is, rust er een zwaardere verantwoording op uw schouders. Van een minderjarige mag niet gevraagd worden dat deze zelf verantwoordelijkheid neemt voor beslissingen over aangifte en dat soort kwesties. Al maakt het natuurlijk wel verschil of een minderjarige vijf jaar of vijftien jaar oud is.
2.2	Benadeelde is minderjarig. Hieronder staan noodzakelijke en mogelijke stappen. Is er sprake van actueel misbruik? Onderneem dan direct, zonder uitstel, actie. > Licht een tweede ambtsdrager in. > Neem contact op met het Meldpunt > Neem contact op met ouders of wettelijk vertegenwoordigers, overleg met hen over de nodige stappen om het misbruik direct te doen stoppen. > Meld het gebeuren bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. > Overleg met de politie. > Neem contact op met het Meldpunt. > Bied of organiseer pastorale zorg. Vindt het misbruik niet meer plaats? > Licht een tweede ambtsdrager in. > Afhankelijk van de leeftijd èn de wens van de minderjarige, neemt u contact op met de ouders of wettelijk vertegenwoordigers.	*2.2 Benadeelde is minderjarig* ***Het misbruik vindt nog steeds plaats*** ALS HET MISBRUIK NU PLAATS VINDT, ONDERNEEM DAN DIRECT ACTIE OM HET TE STOPPEN. U stelt een tweede ambtsdrager op de hoogte, ook al zou dat betekenen dat u het ambtsgeheim moet doorbreken. Neem contact op met ouders of wettelijk vertegenwoordigers en overleg met hen wat de volgende stappen moeten zijn. Afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige kan deze ook zelf in het overleg worden betrokken. Als een minderjarige niet wenst dat u de ouders informeert, maakt u een afweging, rekening houdend met de leeftijd van de minderjarige en uw inschatting van de situatie. Indien een van de ouders de beschuldigde is, moet met een ander overlegd worden. Doe in elk geval melding bij het Advies- en Meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling Vooreenveiligthuis (www.vooreenveiligthuis.nl). Dit kan desnoods anoniem. Dit Meldpunt heeft ook de mogelijkheid om een discreet onderzoek in te stellen. Daarnaast kunt u advies inwinnen bij de politie. Er is aangifte mogelijk of melding. Misschien kan de politie nog op andere wegen wijzen. Belangrijk is dat u luistert naar het verhaal van het kind, maar het kind niet probeert te 'verhoren'. Het verhoren van kinderen is zeer specialistisch werk. Als u dat op

	Wil de benadeelde of diens ouders of klacht indienen?	> Meld het gebeuren bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. > Overleg met de politie. > Bied of organiseer pastorale zorg. > Ga zo nodig naar 2.5. > Ga naar 4 en 5.5.	onvakkundige wijze doet, verandert u het verhaal, met als consequentie dat ofwel een onterechte beschuldiging tot stand komt, ofwel het verhaal van het kind zodanig vertekend raakt dat politie en justitie er niets meer mee kunnen. De politie heeft overigens de mogelijkheid om – ook zonder dat er aangifte is gedaan – de zaak strafrechtelijk in behandeling te nemen. Zie artikelen 244 en 245 van het Wetboek van Strafrecht. ***Benadeelde is minderjarig en het misbruik vindt niet meer plaats*** U volgt goeddeels dezelfde weg. Het verschil is dat u nu geen actie hoeft te ondernemen om het misbruik te stoppen. Ook hier geldt dat de leeftijd van de minderjarige een rol kan spelen: met een vijftienjarige kan worden overlegd, met een vijfjarige niet. In het laatste geval stelt u de ouders of wettelijk vertegenwoordigers op de hoogte. In overleg met hen bepaalt u verdere stappen. ***Het organiseren van pastorale zorg*** Het begeleiden van kinderen na (seksueel) misbruik is specialistisch werk. Veelal zijn ambtsdragers daartoe niet toegerust. Ouders of verzorgers kunnen het beste een therapeut inschakelen voor het kind. Voor de ouders of verzorgers dient de kerkenraad wel pastorale zorg te bieden (2.5). Wijs jongeren, ouders en verzorgers ook op het Meldpunt. ***Het indienen van een klacht*** Mogelijk wil de jongere, of willen de ouders of wettelijk vertegenwoordigers van kinderen of jongeren, een klacht indienen. In het geval van misbruik van kinderen en jongeren zal vaak aangifte gedaan worden. Tuchtrechtelijke maatregelen kunnen daarnaast noodzakelijk zijn. De betrokkene kan een klacht indienen. Ook de kerkenraad kan die stap zetten.
2.3	Benadeelde is meerderjarig. Er zijn twee mogelijkheden.		*2.3 Benadeelde is meerderjarig*
	Is benadeelde geen gemeentelid?	> Verwijs, in principe, naar de kerkenraad van de benadeelde. > Is benadeelde geen lid van een gemeente, ga dan met haar/hem om als met een lid van uw gemeente.	Dan maakt het verschil of benadeelde wel of geen gemeentelid is. Hier zijn allerlei situaties denkbaar. Een benadeelde kan bijvoorbeeld tot een andere gemeente behoren, maar aan u haar verhaal willen doen. Het kan ook zijn dat de beschuldigde tot uw gemeente behoort, maar werkzaam is, bijvoorbeeld als kerkelijk werker, in een andere gemeente. De eigen gemeente is verantwoordelijk voor het organiseren van pastorale zorg, niet per se voor het uitvoeren daarvan.
	Is de benadeelde lid van de gemeente?	> Ga naar 2.4	

Toelichting bij het protocol

Ambtsdragers die worden ingeschakeld door een benadeelde, hebben vaak ook loyaliteit met de beschuldigde of met andere betrokkenen. Ambtsdragers hebben te maken met de belangen van de benadeelde, maar ook met de belangen van de beschuldigde en met die van de gemeente als geheel. Deze belangen en loyaliteiten kunnen strijdig met elkaar zijn. Voor benadeelde is het daarom vaak beter niet in de eigen gemeente pastoraal begeleid te worden. Benadeelden kunnen door hun eigen gemeente naar u verwezen zijn.

NB: Het kan ook zijn dat de benadeelde zich tot uw gemeente wendt uit vrees in de eigen gemeente geen gehoor te vinden. In dat geval neemt uw gemeente de pastorale verantwoordelijkheid.

Voor meldingen geldt als vuistregel dat deze moeten worden gedaan bij de kerkenraad van de gemeente waar de beschuldigde werkzaam is.

2.4	Wel of niet op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager. Er zijn verschillende situaties mogelijk. Is de benadeelde niet akkoord met het op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager? > Handhaaf het ambtsgeheim en verwijs de benadeelde naar pastorale zorg. U onderneemt verder niets meer. Is de benadeelde niet akkoord met het ambtsdrager maar ontstaat voor u gewetensnood? > Ga naar 8 Is de benadeelde wel akkoord met het op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager? > Ga naar 2.5 > Informeer een tweede ambtsdrager over de pastorale vraag m.b.t. misbruik.	*2.4 Wel of niet op de hoogte brengen van een tweede ambtsdrager* Het is van belang dat u benadeelde ervan kunt overtuigen dat u met het verhaal alleen iets kunt doen als u toestemming krijgt om het met een medeambtsdrager te delen. Weigert benadeelde dit, ook in een tweede gesprek, dan maakt u duidelijk dat u in deze zaak dan geen verdere begeleiding kunt geven en dan beëindigt u het pastorale contact. Leg voor uzelf wel de data en de inhoud van de gesprekken vast. Het kan echter ook zijn dat er spanning ontstaat tussen de plicht tot handhaving van het ambtsgeheim en de plicht om te voorkomen dat anderen in gevaar komen. Er ontstaat dan een zogenaamd conflict van plichten. Zie daarvoor Conflict van plichten (8).
2.5	Bieden van pastorale zorg. U zet onderstaande stappen. > Overleg met de benadeelde welke vorm van verdere pastorale zorg gewenst is en organiseer of bied zelf pastorale zorg. > Zorg voor een schriftelijk verslag van het gesprek met benadeelde en leg dit ter verifiëring voor aan haar/hem voor. > Ga de wens tot melding of klacht na en ga zo nodig naar 2.6.	*2.5 Bieden van pastorale zorg* Pas als de benadeelde akkoord is met het informeren van een tweede ambtsdrager, kunt u pastorale zorg bieden. Het is van belang om grote zorgvuldigheid te betrachten en daarom, voordat u met het verhaal naar een tweede ambtsdrager gaat, de zaken die u gehoord hebt op papier te zetten en ter verifiëring voor te leggen aan de benadeelde. Het is goed om u hierbij te beperken tot een aantal feitelijke gegevens (wie, wat, waar, wanneer). Hierdoor komt u bij de tweede ambtsdrager niet met een vaag, maar met een feitelijk verhaal. U kunt in overleg met benadeelde bepalen welke vorm van pastorale zorg het meest geschikt is. De ervaring leert dat de pastorale zorg in veel gevallen beter niet door een ambtsdrager van de eigen gemeente kan worden gegeven. Dat geldt zeker als de beschuldigde de predikant is. De andere ambtsdragers komen dan vaak in een loyaliteitsconflict omdat zij de belangen van de benadeelde moeten behartigen maar ook loyaal willen zijn aan hun collega/predikant. Het verdient daarom meestal de voorkeur om voor de pastorale zorg een ambtsdrager van een andere gemeente in te schakelen. Dit laat onverlet dat het ook van groot belang is om een ambtsdrager aan te wijzen die vanuit de eigen gemeente contact onderhoudt met benadeelde. Beide ambtsdragers houden onderling contact.

Protocol		Toelichting bij het protocol
2.6	Melding of klacht. De benadeelde kan een wens hebben om het gebeuren te melden of een klacht in te dienen. Kies uit één van de volgende stappen. Wil de benadeelde het melden? > Ga naar 3 en wijs op het Meldpunt en website. Wil de benadeelde het niet melden? > Wijs op het Meldpunt en website. Wil de benadeelde een klacht indienen? > Ga naar 4 en wijs op het Meldpunt en website. Wil de benadeelde geen klacht indienen? > Wijs op het Meldpunt en website.	*2.6 Melding of klacht* Mogelijk is benadeelde niet op de hoogte van de mogelijkheid een melding te doen of een klacht in te dienen. Informeer daarom of hij of zij dit wil. Als dit het geval is, ga dan naar 3 of 4. Wijs benadeelde hoe dan ook altijd op het Meldpunt en op de website van het Meldpunt.
2.7	Alle betrokkenen hebben pastorale	> Ga naar 9	*2.7 Pastorale zorg voor alle betrokkenen* Uitgangspunt is dat alle betrokkenen recht hebben op pastorale zorg: de benadeelde maar ook diens partner of gezin, de beschuldigde maar ook diens partner of gezin. Dat alles kan natuurlijk niet door één en dezelfde pastor gebeuren. Het verdient meestal de voorkeur pastores uit een andere gemeente in te schakelen. De kerkenraad moet erop toezien dat er voor iedere betrokkene pastorale zorg geregeld is.

3	Melding Meldingen kunnen op verschillende manieren worden gedaan. Kies welke melding bij uw situatie past en zet de bijbehorende stappen. Let op, als het om een minderjarige gaat, en er is sprake van actueel misbruik, onderneem dan direct actie. Ga naar 2.2	3. Melding Een melding kan gedaan worden door de benadeelde, maar natuurlijk ook door een derde. Kies welke situatie bij u past en zet daarna de vervolgstappen. Let wel: een melding of klacht zegt nog niets over de juistheid van de beweringen. U bent als kerkenraad ook niet geroepen om daarover een uitspraak te doen.
3.1	Melding vindt plaats door benadeelde. U zet vijf stappen in genoemde volgorde. > Zorg voor een schriftelijk verslag van de melding en leg het ter verifiëring voor aan de benadeelde. > Breng een tweede ambtsdrager op de hoogte, bij voorkeur de voorzitter van het moderamen. > Betrek het breed moderamen van de classis bij uw zaak. > Samen met het breed moderamen voert u een gesprek met beschuldigde. > Ga naar 5.	*3.1 Melding door benadeelde* Indien de melding mondeling geschiedt, is het zaak een schriftelijk verslag te maken en dat ter verifiëring voor te leggen aan de melder (zie ook 2.5). Bij een melding brengt u de voorzitter van het moderamen van de (wijk)kerkenraad op de hoogte of, indien nodig, een ander moderamenlid. Samen kunt u afwegen of u er goed aan doet nu al het hele moderamen in te lichten. Belangrijke overwegingen hierbij zijn: de omvang van het moderamen (in dit stadium is het goed om de zaak zo weinig mogelijk bekend te laten worden) én de mate waarin er in de gemeente al een geruchtenstroom op gang gekomen is. In dat laatste geval heeft het moderamen er recht op direct geïnformeerd te worden. Anders ligt het wanneer er een schriftelijke melding of klacht bij de scriba van de kerkenraad binnenkomt. Dan is het vanzelfsprekend dat het hele moderamen wordt ingelicht. U stelt vervolgens als (deel van het) moderamen het breed moderamen van de classis op de hoogte. Dit moderamen wordt bij verdere stappen betrokken omdat het de taak heeft te bemiddelen bij moeilijkheden en omdat de leden van het breed moderamen de nodige afstand tot de gemeente hebben. Om die reden zullen er bij hen minder snel loyaliteits-conflicten ontstaan. Samen met een lid van het breed moderamen van de classis voert u een gesprek met de beschuldigde (5) Het ligt niet voor de hand dat beschuldigde bij een dergelijk gesprek iemand ter ondersteuning meeneemt, maar als beschuldigde dat wil, is daar geen bezwaar tegen.
3.2	Melding vindt plaats door een derde. Ga na welke situatie van toepassing is. Wordt de melding gedaan namens benadeelde? > Ga naar 3.1 Gebeurt de melding buiten medeweten van de benadeelde? > Breng een tweede ambtsdrager op de hoogte. > Betrek eerst het breed moderamen van de classis bij uw zaak. > Voer daarna gesprek met benadeelde. > Zorg vervolgens voor een schriftelijk verslag en leg het ter verifiëring voor aan de benadeelde. > Ga ten slotte naar 5 Merkt de gemeente dat er iets speelt? > Ga naar 9.	*3.2 Melding door een derde* Indien de melding plaatsvindt door een derde namens de benadeelde, dan wordt deze melding behandeld als een melding door benadeelde (zie 3.1). Maar als de melding buiten medeweten van de benadeelde is gedaan, is het nodig om alvorens met de beschuldigde te spreken eerst een gesprek met de benadeelde te voeren. Ook dit gesprek voert u pas nadat het breed moderamen van de classis is ingeschakeld. Het ligt niet voor de hand bij een pastoraal gesprek iemand ter ondersteuning mee te nemen, maar als benadeelde dat wil, is daar geen bezwaar tegen. Ook als de benadeelde ontkent dat er van enig misbruik sprake is, voert u vervolgens een gesprek met de beschuldigde. Als ook deze ontkent dat er enig misbruik heeft plaats gevonden, confronteert u de melder daarmee. U wijst de melder erop dat de beschuldigde en de benadeelde ontkennen dat er sprake is van misbruik en u de zaak daarom zult laten rusten. Wellicht dat in dit stadium de gemeente al merkt dat 'er iets speelt'. Er kan onrust ontstaan. Ga dan naar 9.

4.	Klacht Er kan een situatie ontstaan waarin een benadeelde, melder of een ander, een formele klacht wil indienen. Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende mogelijke situaties en de te volgen route. Let op: als het om een minderjarige gaat en er is sprake van actueel misbruik, wacht dan de uitkomst van de klachtprocedure niet af maar onderneem direct actie. Zie ook wat hierover bij 2.2 is gezegd.	4. Klacht
4.1	Klachten kunnen door verschillende personen worden ingediend bij de regionale commissie voor het opzicht. Ga na welke situatie van toepassing is en volg bijbehorende stappen. Wil de benadeelde een klacht indienen? > Breng een tweede ambtsdrager op de hoogte. > Geef mondelinge én schriftelijke informatie aan benadeelde. > Bied pastorale zorg aan. Zie zo nodig 2.5 > Wijs de benadeelde op het Meldpunt Wil een ander, bijvoorbeeld de partner, een klacht indienen? > Maak duidelijk dat hiervoor een verklaring van de benadeelde nodig is. > Volg daarna de stappen hierboven.	*4.1 Klachten kunnen door verschillende personen worden ingediend bij de regionale commissie voor het opzicht* Klachten kunnen worden ingediend door benadeelde zelf, maar ook door anderen, zoals een partner of een bezorgd gemeentelid. Deze anderen hebben dan wel een verklaring van de benadeelde nodig: zonder haar of zijn instemming zal het moeilijk zijn de benodigde informatie te verkrijgen. Klachten worden onderzocht door een regionaal commissie voor het opzicht, dat wordt uitgebreid met deskundigen inzake misbruik in pastorale of gezagsrelaties. Het indienen van een klacht is zwaar voor misbruikten. Het is belangrijk dat zij zich hierop goed kunnen voorbereiden. Schriftelijke informatie helpt hierbij. Geef daarom in alle gevallen niet alleen mondelinge, maar zo mogelijk ook schriftelijke informatie. Wijs altijd op het bestaan van de vertrouwenspersonen van het Meldpunt. De begeleiding door een vertrouwenspersoon is aanvullend op de pastorale zorg vanuit de gemeente en vervangt die niet.
4.2	Gevolgen voor de beschuldigde, over wie een klacht is ingediend. Kies welke situatie van toepassing is en zet de bijbehorende stappen. Is de beschuldigde ambtsdrager? > Overweeg of de beschuldigde zijn werk moet opschorten. > Gebruik hierbij de Ordinanties 11-5-24 en 13-22-4 van de Kerkorde. Is de beschuldigde werknemer? > Overweeg of de beschuldigde zijn werk moet opschorten. > Gebruik hierbij de arbeidsvoorwaarden van de beschuldigde.	*4.2. Gevolgen voor de beschuldigde* ***De beschuldigde is ambtsdrager*** Als tegen een ambtsdrager een klacht is ingediend, is altijd de vraag aan de orde of deze ambtsdrager gedurende de procedure de werkzaamheden moet opschorten. Zorgvuldigheid tegenover de beschuldigde moet worden afgewogen tegenover zorg voor benadeelde en voor de rust in de gemeente. Er kunnen maatregelen worden genomen om te bewerkstelligen dat betrokkene gedurende enige tijd zijn werkzaamheden niet of beperkt verricht, zonder dat dit het karakter van een schorsing heeft. Het breed moderamen van de classicale vergadering, respectievelijk de regionale commissie voor het opzicht hebben daartoe bevoegdheden. Meer hierover vindt u in ordinantie 11 artikel 5.

	De beschuldigde is werknemer Is de beschuldigde kerkelijk werker, dan gelden niet alleen de regels van het opzicht. Ook de arbeidsvoorwaarden uit de arbeidsovereenkomst kunnen van belang zijn. Bovendien gelden voor werknemers in het algemeen de arbeidsrechtelijke bepalingen uit Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en aanverwante bepalingen. Men dient zich daar rekenschap van te geven bij de te nemen beslissingen. Is er een klacht ingediend - bij de werkgever of bij de commissie voor het opzicht - dan is de vraag aan de orde of deze kerkelijk werker gedurende de procedure de werkzaamheden moet opschorten. Zorgvuldigheid tegenover de beschuldigde moet worden afgewogen tegenover zorg voor de benadeelde en voor de rust in de gemeente. Er kunnen maatregelen worden genomen om te bewerkstelligen dat betrokkene gedurende enige tijd zijn werkzaamheden niet verricht, zonder dat dit het karakter van een schorsing heeft. De werkgever heeft daartoe bevoegdheden op grond van de arbeidsvoorwaarden Over de bevoegdheden van de commissie voor het opzicht vindt u meer in ordinantie 11 artikel 5.
4.3 Gevolgen voor de gemeente. Zet de volgende stappen. > Schakel bij een klacht altijd een gemeentebegeleider in 9.2 > Ga naar 9.	*4.3 Gevolgen voor de gemeente* Misbruik kan tot partijvorming leiden in de gemeente. Het leidt vrijwel altijd tot tweespalt. Soms ook tot scheuring, uitsluiting van de benadeelde, bedreiging van de beschuldigde. Veel schade kan worden voorkomen. Als een klacht wordt ingediend, schakelt u daarom altijd een gemeentebegeleider in. Zie 9.
4.4 Na de behandeling van een klacht, volgt de uitspraak. > Ga naar 10.	*4.4 Na de behandeling van een klacht volgt de uitspraak* De klacht kan gegrond of ongegrond verklaard worden. Daarmee is de zaak niet afgedaan. Het is mogelijk dat een óf beide partijen in beroep gaat. Dat verlengt de periode van onzekerheid. Maar ook op het moment dat er een definitieve uitspraak is, is de zaak niet afgedaan. Er zullen nog moeilijke tijden volgen. Het is zaak om daarop voorbereid te zijn. Overigens staat aan benadeelde ook de strafrechtelijke weg open. Benadeelde kan aangifte doen bij de politie. Politie en justitie onderzoeken of er een grond is voor vervolging. Er kan een strafzaak volgen. De artikelen 239 t/m 253 van het Wetboek van Strafrecht hebben betrekking op zedendelicten. Ze stellen ontucht met iemand die aan je zorg is toevertrouwd strafbaar. Het kan leiden tot maximaal zes jaar gevangenisstraf. Een strafrechtelijke procedure duurt vaak enkele jaren. Als laatste mogelijkheid kan benadeelde ook een civielrechtelijke procedure starten. Benadeelde kan, met hulp van een advocaat, een civiele procedure starten om schade te claimen. De rechter onderzoekt niet of er een strafbaar feit gepleegd is, maar of beschuldigde schade heeft berokkend aan benadeelde.

5.	Gesprek met een beschuldigde na een melding In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe u als ambtsdrager het gesprek met beschuldigde kunt voeren, en wat u voor stappen kunt zetten na afloop van het gesprek. Ga na welke kaders op uw situatie van toepassing zijn en volg dan de aangegeven route. Let op: als het om een minderjarige gaat en er is sprake van actueel misbruik, onderneem dan direct actie. Zie ook wat hierover bij 2.2 is gezegd.	5. Gesprek met een beschuldigde na een melding U komt in dit onderdeel naar aanleiding van een Melding (3) Bij een melding wordt het breed moderamen van de classis ingeschakeld. Samen met een breed moderamenlid voert de ambtsdrager die de melding heeft gekregen (of de 'tweede' ambtsdrager) een gesprek met de beschuldigde. De bedoeling van dit gesprek is uitsluitend om de beschuldigde te informeren over en te confronteren met de melding. U heeft geen onderzoeksrecht, dus het gaat er niet om de beschuldigde te verhoren.
5.1	Ambtsdrager en breed moderamenlid voeren een gesprek met beschuldigde. Zet drie stappen. > Let op de aard van het gesprek. U kunt uitsluitend informeren. U heeft geen onderzoeksrecht. > Ga na welke van de onderstaande situaties op uw situatie van toepassing zijn.	*5.1 Ambtsdrager en breed moderamenlid voeren een gesprek met beschuldigde* Doel van het gesprek met beschuldigde is onder andere het misbruik zo spoedig mogelijk op het spoor te komen. De praktijk leert dat - wanneer er sprake blijkt te zijn van (seksueel) misbruik - er vaak al veel eerder allerlei signalen waren, die niet serieus zijn genomen. Om de veiligheid van kwetsbare mensen in de kerk zo goed mogelijk te waarborgen, is het dus zaak signalen op te vangen en te registreren. Dit is echter een gevoelige en complexe zaak, te meer omdat de privacy van beschuldigden niet onnodig mag worden geschaad. De beschuldigde kan de beschuldigingen erkennen, maar ook ontkennen. De uitkomst van het gesprek bepaalt hoe u verder handelt. Houd de melder en de beschuldigde steeds op de hoogte van wat er met de melding gedaan is. Als de melder een ander is dan de benadeelde, informeert u deze ook.
5.2	De beschuldigde ontkent de beschuldigingen. Zet de volgende stappen. > Stel de melder, respectievelijk de benadeelde op de hoogte van dit feit. > Informeer hen over de mogelijkheden van een klacht (4) > Ga na of u verder onderzoek noodzakelijk acht. Zie 5.5. > Houdt alle betrokkenen op de hoogte. > Bied melder pastorale zorg aan.	*5.2 Beschuldigde ontkent de beschuldiging* Als de beschuldigde de beschuldiging ontkent, stelt u de melder, respectievelijk de benadeelde daarvan op de hoogte. U gaat nu in principe niet verder, tenzij het gesprek van dien aard was dat u er niet gerust op bent en verder onderzoek noodzakelijk acht. Dat kunt u dan in het moderamen van de (wijk)kerkenraad aan de orde stellen. Artikel 13, lid 7 van ordinantie 11 van de Kerkorde opent de mogelijkheid voor een regionale commissie voor het opzicht om "naar aanleiding van feiten en omstandigheden die hen ter kennis zijn gekomen" een onderzoek in te stellen. Dat kan het college uit eigen beweging doen, maar ook op verzoek van een kerkenraad of een breed moderamen van een classis.

5.3	De beschuldigde erkent de beschuldigingen.	Zet de volgende stappen. > Stel de melder, respectievelijk de benadeelde op de hoogte. > Spreek met de beschuldigde af welke stappen gezet worden. > Ga de wenselijkheid van tuchtrechtelijke maatregelen na. Kiest u voor deze maatregelen, dan is het indienen van een klacht noodzakelijk. > Ga zo nodig naar 4. > Ga naar 9. > Bied melder pastorale zorg aan.	*5.3 Beschuldigde erkent de beschuldiging* Als de beschuldigde toegeeft dat de melding op waarheid berust en dat hij of zij inderdaad onjuist gehandeld heeft, stelt u de melder, respectievelijk de benadeelde hiervan op de hoogte. De erkenning heeft wel gevolgen. Welke dat zijn, is afhankelijk van de situatie. Zo kunt u bijvoorbeeld met beschuldigde afspreken dat betrokkene supervisie krijgt, en/of therapie gaat volgen. Ook kunnen er tuchtrechtelijke gevolgen zijn. Om die in werking te stellen is het noodzakelijk dat er een klacht wordt ingediend. Dat kan de benadeelde of de melder doen. In het laatste geval moet de benadeelde wel bereid zijn een verklaring af te leggen. Indien noch de benadeelde noch de melder bereid zijn een klacht in te dienen, is het denkbaar dat het moderamen van de kerkenraad en het lid van de breed moderamen van de classis van mening zijn dat de feiten zo ernstig zijn dat een klacht niet achterwege mag blijven. In dat geval kan ook door de kerkenraad een klacht worden ingediend. Het is zelfs denkbaar dat er omstandigheden zijn waardoor door het breed moderamen van de classis tot de overtuiging komt een klacht te moeten indienen. Wie de klacht ook indient, slechts de regionale commissie voor het opzicht heeft de bevoegdheid tot onderzoek en tot het opleggen van maatregelen. Als de beschuldigde de gemelde zaken wel erkent, maar stelt dat er geen sprake was van misbruik, dan dient te worden gehandeld op de wijze als bij Beschuldigde ontkent de beschuldiging (5.2). U stelt de melder op de hoogte. Mogelijk wil de melder een klacht indienen. Bied de melder pastorale zorg aan, ook als deze geen klacht wil indienen. Overweeg op welke wijze u de gemeente wilt inlichten.
5.4	Benadeelde wil een klacht indienen na de	> Ga naar 4.	*5.4 Benadeelde wil een klacht indienen na uitkomst van het gesprek* Mogelijk wil de benadeelde (die immers een ander kan zijn dan de melder) naar aanleiding van het gesprek met beschuldigde een klacht indienen. Volg dan wat onder 4 is beschreven.
5.5	Mogelijke stappen van de kerkenraad.	Kies uit onderstaande stappen.	*5.5 Mogelijke stappen van de kerkenraad* In *5.2* Beschuldigde ontkent de beschuldiging is al gewezen op de mogelijkheid die een kerkenraad heeft om een nader onderzoek aan te vragen bij de regionale commissie voor het opzicht en om zelf een klacht in te dienen. Indien de benadeelde geen klacht wil indienen, maar wel blijft bij de beschuldigingen zal dit tot (verdere) onrust in de gemeente leiden. Benadeelde mag worden gewezen op die gevolgen. Evt. kan van de benadeelde worden verlangd zich te onthouden van uitlatingen die wegens het ontbreken van een klacht niet kunnen worden onderzocht. Als er geen reden is voor verdere stappen ga dan in ieder geval na of voor alle betrokkenen pastorale zorg geregeld is. Ga zo nodig ook naar 9.
	Acht u nader onderzoek wenselijk?	> Zo ja, verzoek het regionaal college voor het opzicht om een nader onderzoek.	
	Acht u het noodzakelijk een klacht in te dienen?	> Zo ja, dien een klacht in bij de regionale commissie voor het opzicht.	
	Is voor alle betrokkenen pastorale zorg geregeld?	> Biedt pastorale zorg als dat gewenst is. Ga naar 9.	

6.	Een beschuldigde of dader meldt zich Het is denkbaar dat een beschuldigde of dader zich bij u meldt. Mogelijk wil een dader aan u, als ambtsdrager, toevertrouwen wat er gebeurd is of nog steeds gebeurt. Mogelijk wil een beschuldigde uw hulp inroepen. Hieronder staat beschreven welke stappen u moet zetten.		6. Een beschuldigde of dader meldt zich
6.1	Een dader meldt zich. Kies welke situatie van toepassing is en zet de bijbehorende stappen. Is de benadeelde minderjarig? Is de benadeelde meerderjarig?	> Ga naar 2.2 en volg met spoed alle daar beschreven stappen. > Meld dat het ambtsgeheim wordt doorbroken en stel een tweede ambtsdrager op de hoogte. > Schakel het breed moderamen van de classis in. > Ga samen in gesprek met de dader. > Ga naar 5.2	*6.1 Een dader meldt zich* Het is denkbaar dat een dader zich bij u meldt omdat hij/zij aan u, als ambtsdrager, wil toevertrouwen wat er gebeurd is of nog steeds gebeurt. Wellicht doet betrokkene daarbij ook een beroep op uw ambtsgeheim. Dan moet duidelijk zijn dat een dergelijk beroep in dit geval niet mogelijk is. Het ambtsgeheim zou dan immers moeten dienen om misbruik van het ambt geheim te houden. Daar is het ambtsgeheim nooit voor bedoeld. Het dient juist om de betrouwbaarheid van het ambt veilig te stellen. Juist omwille van die betrouwbaarheid moet het ambtsgeheim in dit geval worden doorbroken. Te allen tijde stelt u dus een tweede ambtsdrager op de hoogte. Samen schakelt u het breed moderamen van de classis in en hebt een gesprek met de dader. Volg de aanwijzingen onder 5.3. Ga ook na wat onder 3.1 van toepassing is. Als de melding van de dader misbruik van een minderjarige betreft dat nog steeds voortduurt, onderneem dan direct actie. Neem contact op met ouders of wettelijk vertegenwoordigers. Licht het moderamen van de (wijk)kerkenraad in. Zie wat bij 2.2 is opgemerkt. Volg de stappen die daar zijn beschreven. Er is wel een verschil met 2.2: de dader heeft zich nu bekendgemaakt. Het is aannemelijk dat er sprake is van daadwerkelijk misbruik maar dit moet nog worden onderzocht.
6.2	Een beschuldigde meldt zich. Twijfelt u over de uitkomst van dit gesprek Lijkt er geen grond voor de geruchten?	> Meld dat het ambtsgeheim wordt doorbroken, breng een tweede ambtsdrager op de hoogte en ga samen in gesprek met beschuldigde. > Schakel het breed moderamen van de classis in voor een tweede gesprek. Volg de procedure onder 5. Als beschuldigde zich zelf meldt, is er nog niet met benadeelde gesproken. Als er een concrete benadeelde is, moet ook met hem/haar gesproken worden. > Overleg in het moderamen van de kerkenraad hoe de geruchten ontzenuwd kunnen worden.	*6.2 Een beschuldigde meldt zich* Als iemand die door derden of in geruchten beschuldigd wordt zich bij u meldt, voer dan samen met een tweede ambtsdrager een gesprek met hem of haar. Als dat gesprek voor uw gevoel niet bevredigend verloopt, schakel dan het breed moderamen van de classis in en voer samen met een breed moderamenlid een tweede gesprek. Beschouw dat tweede gesprek als 5 en handel overeenkomstig. Als alles erop wijst dat de geruchten geen grond hebben, overweeg dan in het moderamen van de kerkenraad of u iets kunt doen om de geruchten te ontzenuwen. Uitgangspunt daarbij is dat geruchten die rond blijven zingen schadelijk zijn voor alle betrokkenen, de gemeente incluis. In het algemeen zal het goed zijn om dan aan de gemeente opening van zaken te geven. Mogelijk leidt de werkwijze of de ambtsinvulling van de beschuldigde er toe dat er geruchten ontstaan. Maak in dat geval werkafspraken met de beschuldigde over de verandering van de werkwijze of ambtsinvulling.

Is de werkwijze van beschuldigde aanleiding voor geruchten? Spreken beschuldigde en benadeelde over een liefdesrelatie?	> Maak werkafspraken met de beschuldigde. > Ga naar 7.4

7.	U hoort van anderen of via geruchten over mogelijk misbruik Hieronder staat beschreven wat u moet doen als u via geruchten of van derden hoort over mogelijk misbruik. Volg 7.1 t/m 7.3. Ga zo nodig naar 7.4.		7. U hoort van anderen of via geruchten over mogelijk misbruik
7.1	U hoort van derden of via geruchten van mogelijk misbruik. Zet de volgende stappen.	> Ga extra zorgvuldig te werk. Zet het gerucht op papier en verifieer dit bij de persoon die u het gerucht vertelde. > Breng een tweede ambtsdrager op de hoogte. > Ga in gesprek met de beschuldigde en volg de beschreven stappen (7.2). > Ga in gesprek met de benadeelde en volg de beschreven stappen (7.3).	*7.1 U hoort van derden of via geruchten van mogelijk misbruik* Het uitgangspunt is dat er met geruchten iets gedaan moet worden en dat zij niet rond mogen blijven zingen. Maar dat moet natuurlijk wel zorgvuldig gebeuren. Daarom is het nodig dat u wat u gehoord hebt op papier zet en het vervolgens ter verifiëring voorlegt aan degene die u het gerucht verteld heeft. Probeer u daarin te beperken tot een aantal feitelijke gegevens (wie, wat, waar, wanneer en dergelijke). Hierna brengt u een tweede ambtsdrager op de hoogte en gaat u in gesprek met de beschuldigde.
7.2	U heeft, samen met de tweede ambtsdrager, een gesprek met beschuldigde over het gerucht. Kies uit het onderstaande wat op uw situatie van toepassing is en zet de bijbehorende stappen. Ontkent de beschuldigde het gerucht en bent u gerustgesteld? Ontkent de beschuldigde het gerucht maar heeft u twijfel? Bevestigt de beschuldigde de geruchten? Bevestigt de beschuldigde het gerucht omdat er sprake is van een liefdesrelatie? Wil de beschuldigde u niet ontmoeten? Is er zorg nodig voor de gemeente?	> Bespreek of de werkwijze van beschuldigde mogelijk aanleiding gaf tot geruchten. Maak zo nodig werkafspraken daarover. Ga ook na hoe de geruchten te ontzenuwen. > Schakel het breed moderamen van de classis in en voer samen een tweede gesprek. Volg de stappen onder 5. > Ga naar 5.3 > Ga naar 7.4 > Schakel het breed moderamen van de classis in. > Ga naar 9.	*7.2 Gesprek met beschuldigde* Samen met de tweede ambtsdrager voert u een gesprek met de beschuldigde waarin u deze confronteert met het gerucht. Als de beschuldigde ontkent en er lijken geen andere gronden aanwezig om aan te nemen dat er daadwerkelijk misbruik heeft plaatsgevonden, ga dan samen na of het gedrag of de werkwijze van de beschuldigde aanleiding tot de geruchten kan hebben gegeven. Als dat zo is maak dan werkafspraken met de beschuldigde. U kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan het te frequent bezoeken van een gemeentelid, op tijden waarop de partner afwezig is of op ongebruikelijke tijden. Mocht de beschuldigde niet bereid zijn u te ontvangen, dan schakelt u het breed moderamen van de classis in. Als de beschuldigde ontkent en er lijkt geen enkele aanleiding voor de geruchten te zijn, overleg dan met de beschuldigde wat er gedaan kan worden om de geruchten uit de wereld te helpen. Als de beschuldigde ontkent maar er blijft voor u reden tot ongerustheid, stel dan het breed moderamen van de classis op de hoogte en voer samen met een breed moderamenlid opnieuw een gesprek met de beschuldigde. Volg de procedure zoals hieronder beschreven (5). Het kan zijn dat er redenen zijn om met de gemeente te communiceren. Ga dan naar 9.

7.3	U heeft een gesprek met benadeelde. Kies wat op uw situatie van toepassing is en zet bijbehorende stappen. Bevestigt de benadeelde het misbruik? Bevestigt de benadeelde de geruchten, maar wil deze geen klacht indienen? Bevestigt de benadeelde de geruchten, maar spreekt deze 'misbruik' tegen omdat sprake is van een liefdesrelatie?	> Wijs op de mogelijkheden van pastorale zorg en op het doen van een melding of indienen van een klacht. Volg zo nodig de stappen onder 2 en 3 en wijs op het Meldpunt. > zie 5.5 > Ga naar 7.4	*7.3 Gesprek met benadeelde* Nadat u met de beschuldigde heeft gesproken, licht u ook de benadeelde in. Als deze de geruchten bevestigt en meent dat er inderdaad van misbruik sprake is geweest, wijs dan op de mogelijkheden van melding of klacht. Wijs ook op de mogelijkheid van pastorale hulp en op het Meldpunt. Bevestigt de benadeelde het misbruik, maar wil deze geen klacht indienen dan heeft de kerkenraad de mogelijkheid om nader onderzoek aan te vragen bij de regionale commissie van opzicht en om zelf een klacht in te dienen. Bevestigt de benadeelde de geruchten, maar weigert deze het 'misbruik' te noemen omdat er van een wederzijdse liefdesrelatie sprake zou zijn, wijs er dan op dat de Hersteld Hervormde Kerk ervan uitgaat dat functionele en persoonlijke relaties niet vermengd mogen worden. En dat een liefdesrelatie van een ambtsdrager met een gemeentelid die niet gemeld is, als mogelijk misbruik wordt gezien.
7.4	Een liefdesrelatie. Spreekt één van de betrokkenen van een liefdesrelatie?	> Wijs betrokkenen erop dat van kerkelijke werkenden verwacht wordt een dergelijke relatie vroegtijdig te melden aan het moderamen van de plaatselijke kerkenraad.	*7.4 Een liefdesrelatie* Soms ontstaat er inderdaad een liefdesrelatie tussen een ambtsdrager en een gemeentelid. Dat is ook niet in alle gevallen af te wijzen. Al is het goed dat ambtsdragers zich ervan bewust zijn dat een liefdesrelatie die ontstaat vanuit pastorale of functionele contacten, in principe door de kerk wordt afgewezen. In een hulpverleningssituatie bestaat nu eenmaal onvermijdelijk ongelijkheid in macht en invloed. Ook als er niet van een directe hulpverleningssituatie sprake is, zitten er toch risico's aan een dergelijke relatie. Ambtsdragers dienen het ontstaan van een liefdesrelatie daarom vroegtijdig te melden bij het moderamen, zodat de pastorale relatie beëindigd kan worden en aan het gemeentelid een andere pastor kan worden toegewezen. In het algemeen zal de liefdesrelatie zo snel mogelijk in de openbaarheid moeten komen. Meldt een ambtsdrager de liefdesrelatie niet, dan wordt de relatie gezien als mogelijk misbruik.

8. Conflict van plichten en ambtsgeheim

Hieronder staat beschreven wat u moet doen als uw verschillende plichten als ambtsdrager met elkaar strijdig zijn.

Brengt uw ambtsgeheim u in een conflict van plichten?	> Maak zelf een afweging met hulp van de criteria uit de toelichting. > Overleg desgewenst met het Meldpunt. > Neem een beslissing over het al dan niet doorbreken van uw ambtsgeheim.
Besluit u het ambtsgeheim niet te doorbreken, maar belast deze beslissing u?	> Vraag zo nodig ondersteuning bij het Meldpunt.
Besluit u het ambtsgeheim te doorbreken?	> Licht de benadeelde in over uw voornemen/besluit. > Stel een tweede ambtsdrager op de hoogte. > Neem alle volgende stappen in overleg met de tweede ambtsdrager. > Ga naar stappen van de melding (3).

8. Conflict van plichten en ambtsgeheim

Het ambtsgeheim is van grote waarde. Het feit dat mensen ervan op aan kunnen dat wat zij in vertrouwen vertellen ook in vertrouwen bewaard wordt, maakt het mensen mogelijk te spreken. Maar ook aan het ambtsgeheim kan een grens komen. U kunt in een situatie terecht komen waarin conflicterende belangen spelen en u niet weet wat te doen: uw zwijgplicht doorbreken of juist niet? In beide gevallen kunnen de gevolgen groot zijn. We spreken dan van een ‘conflict van plichten’. In ieder concreet geval moet u zelf een afweging van belangen maken en een beslissing nemen. Dat is moeilijk en er is geen eenduidig recept te geven voor het handelen bij een conflict van plichten.

Binnen de medische wereld is al langer nagedacht over het omgaan met het beroepsgeheim in dergelijke situaties. Er zijn criteria afgesproken, die ook door de rechter worden erkend.
Deze criteria kunnen u behulpzaam zijn bij uw besluit om het ambtsgeheim te doorbreken. U moet het ambtsgeheim niet reeds doorbreken als één van de criteria van toepassing is, maar pas als ze allemaal van toepassing zijn:

- U heeft geprobeerd de toestemming van de betrokkene te krijgen om uw zwijgplicht te doorbreken.
- U bent in gewetensnood door het handhaven van de zwijgplicht.
- Er is geen andere weg dan het doorbreken van het ambtsgeheim om het probleem op te lossen.
- Het niet doorbreken van het geheim levert voor een ander ernstige schade op.
- Het is vrijwel zeker dat door geheimdoorbreking die schade aan de ander kan worden voorkomen of beperkt.
- U schendt het geheim zo min mogelijk.

Overleg (eventueel anoniem) met het Meldpunt over de criteria. Uiteindelijk staan u twee wegen open: doorbreken van het ambtsgeheim of niet. Als u na weging van de criteria besluit het ambtsgeheim te doorbreken, neemt u contact op met een tweede ambtsdrager. Met hem overlegt u welke volgende stappen u gaat nemen.

9.	Zorg gemeente Altijd als mogelijk misbruik bekend wordt, veroorzaakt dat schrik en emoties in de gemeente. Hieronder ziet u welke stappen u kunt zetten om de schade te beperken.	9. Zorg gemeente Altijd als mogelijk misbruik bekend wordt, veroorzaakt dat schrik en emoties in de gemeente. Mensen zijn geneigd partij te kiezen, oud zeer dient zich opnieuw aan, er is vaak een langdurige periode van onzekerheid. Er zal schade ontstaan, dat is onvermijdelijk. Zowel door het misbruik zelf als door de wijze waarop daar binnen de gemeente mee wordt omgegaan. Juist die laatste schade kan beperkt worden. Daarom is het van belang in een vroeg stadium een gemeentebegeleider in te schakelen.
9.1	Organiseer zorg voor de gemeente. Kies wat van toepassing is en volg de aangegeven stappen. Is er binnen uw gemeente melding gemaakt van het mogelijk misbruik? > Overleg met kerkenraad en het breed moderamenlid over het inschakelen van een gemeentebegeleider. Is er binnen uw gemeente een klacht ingediend over mogelijk misbruik? > Schakel altijd een gemeentebegeleider in en stel een stuurgroep samen (zie 9.3). Is er in uw gemeente onrust over mogelijk misbruik? > Schakel altijd een gemeentebegeleider in en stel een stuurgroep samen.	*9.1 Organiseer zorg voor de gemeente* Het protocol gaat ervan uit dat u altijd een gemeentebegeleider inschakelt als er binnen uw gemeente een klacht wordt ingediend wegens misbruik van het ambt. Is er binnen uw gemeente melding gemaakt van misbruik van het ambt, overleg dan met het breed moderamenlid of en wanneer een gemeentebegeleider wordt ingeschakeld. De gulden regel is: is er onrust binnen de gemeente of zorg om de gemeente, schakel dan altijd een gemeentebegeleider in. Een gemeentebegeleider kan voor kortere of langere tijd worden ingezet, afhankelijk van de noodzaak in uw gemeente. U sluit met de gemeentebegeleider een contract over aard en omvang van haar of zijn opdracht. In overleg met de gemeentebegeleider stelt u zo spoedig mogelijk een stuurgroep in. De stuurgroep heeft de taak alles te coördineren dat met beleid rondom het mogelijke misbruik te maken heeft.
9.2	Inschakelen van de gemeentebegeleider. Heeft u een gemeentebegeleider nodig? > Neem contact op met het netwerk gemeentebegeleiders van het Meldpunt. > Sluit een contract met de gemeentebegeleider, waarin een duidelijke taakstelling staat. > Stel samen met gemeentebegeleider een stuurgroep in.	*9.2 Inschakelen van de gemeentebegeleider* Via de coördinator van het Meldpunt komt u in contact met een kandidaat gemeentebegeleider uit het netwerk gemeentebegeleiders van het Meldpunt. De gemeentebegeleiders hebben oog voor het belang van de gehele gemeente en voor de verschillende groepen en meningen daarbinnen. Dit omvat zowel de kerkenraad als partij, als de kerkenraad als beleidsbepalend orgaan dat rekening dient te houden met verschillende groepen en visies in de gemeente. Dit alles met het oog op de heelwording van de gemeente. De gemeentebegeleider staat dicht naast de kerkenraad en overlegt wat in deze specifieke situatie het beste kan worden gedaan en nagelaten. De gemeentebegeleider is de enige functionaris die zich gespecialiseerd heeft in de processen die zich voordoen binnen een gemeente die geconfronteerd is met (seksueel) misbruik door een kerkelijk werkende. Het is daarom van belang dat in een vroeg stadium een gemeentebegeleider wordt ingeschakeld, omdat in de startfase een inventarisatie gemaakt wordt van alle betrokken partijen en hun stem in het proces. De deskundigheid die in de classis of regio voorhanden is, wordt in beeld gebracht en een stuurgroep gevormd. En vroegtijdig zal voldoende zorg voor alle partijen (benadeelde en familie, beschuldigde en familie, gemeenteleden en kerkenraad) geregeld moeten worden.

		De gemeentebegeleider kan de volgende taken hebben: - Ondersteunt de kerkenraad bij het in kaart brengen en het hanteren van het probleem. - Adviseert bij de samenstelling van een stuurgroep. - Coördineert het werk van de stuurgroep. - Treedt zo nodig op als onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep en/of als woordvoerder. - Geeft informatie aan stuurgroep en kerkenraad over mechanismen die spelen bij (seksueel) misbruik in pastorale en gezagsrelaties. - Begeleidt en bewaakt de processen in stuurgroep en kerkenraad en helpt om onderlinge verhoudingen en verantwoordelijkheden helder te houden. - Begeleidt processen in de gemeente die te maken hebben met de aanklacht. - Schrijft voor de kerkenraad een verslag van het proces en de werkzaamheden. - Evalueert met de stuurgroep, enige maanden na afronding van de opdracht.
9.3	Samenstellen van de stuurgroep. Heeft u besloten om een stuurgroep in te stellen? > Stel die in, in samenwerking met de gemeentebegeleider. > Zorg voor een evenwichtige samenstelling. > Zorg voor een duidelijke taakstelling.	*9.3 Samenstelling van de stuurgroep* De stuurgroep wordt samengesteld uit ter zake deskundigen van binnen en buiten de gemeente, zoveel als nodig is. In ieder geval nemen deel aan de stuurgroep: - gemeentebegeleider - breed moderamenlid - moderamenlid - mensen die *het perspectief* vertegenwoordigen van alle betrokken partijen, niet de groepen of personen zelf - contactpersoon voor de pers - contactpersonen voor de gemeente De stuurgroep heeft de taak alles te coördineren wat met het beleid rondom het mogelijk misbruik te maken heeft. Dit geeft de kerkenraad de handen vrij voor alle andere zaken. De stuurgroep functioneert onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad. Een contactpersoon tussen stuurgroep en kerkenraad is dus noodzakelijk. In elk geval zorgt de stuurgroep ervoor dat geregeld wordt: - pastorale zorg voor alle betrokkenen. - een communicatieplan (zowel voor binnen en als voor buiten de gemeente). - coördinatie en overzicht.

Protocol	Toelichting bij het protocol
10 Na de klacht Als de regionale commissie voor het opzicht tot een uitspraak over de klacht komt, is er voor de gemeente nog een lange weg te gaan. Kies uit onderstaande mogelijkheden de situatie die voor u van toepassing is.	10 Na de klacht Een stuurgroep en een gemeentebegeleider blijven noodzakelijk, nog geruime tijd nadat er een uitspraak is gedaan over de klacht.
10.1 Heeft de regionale commissie voor het opzicht uitspraak gedaan, maar gaat beschuldigde of benadeelde in hoger beroep? > Continueer de getroffen voorzieningen en overleg met de stuurgroep over verdere stappen.	*10.1 Heeft de regionale commissie voor het opzicht uitspraak gedaan, maar gaat beschuldigde of benadeelde in hoger beroep?* Nadat de regionale commissie voor het opzicht een oordeel heeft uitgesproken over de klacht, kan zowel benadeelde als beschuldigde in beroep gaan. Dat verlengt de periode van onzekerheid voor alle betrokkenen. Het is goed te beseffen dat hoe langer een onzekere situatie voortduurt, hoe zwaarder die gaat wegen. Het is dus noodzakelijk dat u de voorzieningen die u heeft getroffen, continueert. Houd er rekening mee dat een uitspraak van de regionale commissie voor het opzicht niet van kracht is, als een van de partijen in hoger beroep is gegaan. Overleg dan met stuurgroep en de gemeentebegeleider over verdere stappen. Neem een besluit over het hervatten van de werkzaamheden, dan wel over het verlengen van de reeds getroffen maatregelen. Dit laatste besluit kan – als het om een predikant gaat – alleen genomen worden door het breed moderamen van de classicale vergadering. Het is nuttig om in dit stadium juridisch advies in te winnen.
10.2 Heeft de regionale commissie voor het opzicht uitspraak gedaan, maar verklaart de generale commissie voor het opzicht de uitspraak nietig? > Lees de toelichting en ga naar 10.3	*10.2 Heeft de regionale commissie voor het opzicht uitspraak gedaan, maar wordt deze door de generale commissie voor het opzicht vernietigd?* Als geen van de betrokkenen in hoger beroep gaat, is er normaal gesproken sprake van een definitief kerkelijk oordeel. Het kan echter voorkomen dat de generale commissie voor het opzicht besluit – zonder dat beroep is ingesteld – een uitspraak te vernietigen, bijvoorbeeld wanneer rechtsongelijkheid dreigt. De situatie die in dat geval voor de gemeente ontstaat, is afhankelijk van de weg die het generaal college daarbij kiest: de zaak zelf afdoen (zie 10.3) of verwijzen naar een ander regionaal college (zie 10.1).
10.3 Heeft de generale commissie voor het opzicht een definitieve uitspraak gedaan? Zet dan de volgende stappen. > Verleen medewerking aan de uitvoering van de uitspraak, maak de uitspraak bekend en informeer de gemeente dat u de uitspraak accepteert. > Evalueer de rol van de kerkenraad. > Is de klacht gegrond verklaard, wees dan onomwonden loyaal met het slachtoffer, zowel tegenover de betrokkene zelf als	*10.3 Heeft de generale commissie voor het opzicht een definitieve uitspraak gedaan?* Na uitspraak van de generale commissie voor het opzicht weet u het definitieve kerkelijk oordeel. ***Informatie*** Kerkenraad en het breed moderamen van de classis hebben zich – evenals beschuldigde en benadeelde – bij de uitspraak neer te leggen. De kerkenraad dient medewerking te verlenen aan de uitvoering van de uitspraak van het college. In het algemeen dient de uitspraak bekend gemaakt te worden aan de gemeente. De kerkenraad geeft daarbij aan

tegenover de gemeente.
> Mag de beschuldigde/dader in functie terugkeren, overleg dan met de gemeentebegeleider hoe u deze terugkeer kunt begeleiden.
> Bepaal een standpunt als er ook een strafrechtelijke procedure volgt en overleg met de gemeentebegeleider. (Zie 4.4)

dat hij de uitspraak accepteert.
Bij de bekendmaking geldt: u geeft alleen feiten, maar u hoeft niet alle feiten te geven. Voor de gemeente is belangrijk die informatie te hebben die nodig is om een uitspraak te kunnen begrijpen. De gemeente heeft geen recht op alle details van de zaak, daarmee zou de privacy van betrokkenen teveel geschaad worden. Het is niet altijd nodig de naam van de benadeelde te noemen. Dit geldt zowel voor die situaties waar de klacht gegrond is verklaard, als voor situaties waar de klacht ongegrond is verklaard.

Evaluatie
Evalueer uw eigen rol als kerkenraad, zowel voorafgaand aan de klacht als tijdens de behandeling van de klacht. Leg van uw handelen verantwoording af aan de gemeente. Denk daarbij ook aan de benadeelde: zorgvuldige evaluatie van uw omgaan met benadeelde, beschuldigde en andere betrokkenen, kan bijdragen aan het rechtdoen aan benadeelde.

Loyaliteit met slachtoffer
Wees er, wanneer de klacht gegrond verklaard is, ondubbelzinnig over in al uw communicatie dat het slachtoffer geschaad is door niet-professioneel gedrag van de ambtsdrager en dat het slachtoffer respect en een veilige plaats binnen de gemeente verdient. Benoem eventuele verdachtmakingen wanneer ze u ter ore komen duidelijk in het openbaar en leg uit waarom ze ontoelaatbaar zijn. Dat is overigens evenzeer in het belang van gemeente als geheel. Kortom: kies onomwonden voor het slachtoffer en geef gehoor aan de oproep van de synode daartoe. Laat hier geen spoor van twijfel over bestaan.
Te vaak wordt een slachtoffer van misbruik ook nog eens het slachtoffer van uitsluiting. Sommige gemeenteleden geven de benadeelde de schuld van de onrust in de gemeente of van het feit dat de gemeente een (gewaardeerd) predikant verliest. Veel gemeenteleden worden door het zien van de benadeelde herinnerd aan de ellende en zij kiezen er – vaak onbewust – voor de benadeelde uit te sluiten om te kunnen vergeten wat er is gebeurd. Zorg ervoor dat de gemeente informatie krijgt over deze mechanismen.
Zorg ervoor dat de benadeelde haar/zijn plek kan houden in de geloofsgemeenschap. De stuurgroep, waar de perspectieven van alle betrokkenen vertegenwoordigd zijn, kan hierin adviseren.

Waak ervoor dat niemand zich van de rechten van de benadeelde meester maakt en zich opwerpt als diens verdediger. Zij/hij is soeverein en dient in haar/zijn waarde te worden gelaten. Overleg met de benadeelde hoe u uw loyaliteit het beste gestalte kunt geven. De benadeelde kan zich hierin laten bijstaan door een vertrouwenspersoon van het Meldpunt. Houd niemand vast in de rol van slachtoffer. Laat benadeelde de keuze zijn of haar leven op eigen wijze opnieuw vorm te geven.

Hervatting werkzaamheden
Als de klacht ongegrond is verklaard, of als de klacht gegrond is verklaard maar als maatregel een schorsing voor bepaalde tijd is opgelegd, mag beschuldigde/dader weer terugkeren in zijn functie. Overleg dan met de gemeentebegeleider hoe u deze terugkeer kunt begeleiden.
Het kan zijn dat de verhoudingen tussen beschuldigde en kerkenraad/gemeente inmiddels dusdanig verstoord zijn dat de vraag opkomt of zij nog wel met elkaar verder kunnen. Overleg dan met gemeentebegeleider en breed moderamenlid over wat u te doen staat.

Strafrechtelijke procedure
Ook nadat de kerkrechtelijke procedure is afgerond, kunt u geconfronteerd worden met een onzekere situatie: het staat benadeelden namelijk vrij aangifte te doen. Tenslotte is misbruik maken van iemand in een afhankelijkheidsrelatie een strafbaar feit. Als er een strafrechtelijk onderzoek loopt of als er een rechtszaak dient, moet de gemeente daartegenover ook haar standpunt bepalen. Ook in een dergelijke situatie kunt u een beroep doen op de gemeentebegeleider.

Gebruikte termen

Ambtsdrager	De persoon die geacht wordt dit protocol te gebruiken. In dit protocol worden onder 'ambtsdragers' niet alleen predikanten verstaan, maar ook kerkelijk werkers en mensen die van de kerkenraad een pastorale opdracht hebben gekregen.
Benadeelde	De persoon die mogelijk misbruikt is, zonder dat hiermee uitgesproken is dat er daadwerkelijk sprake is van misbruik.
Beschuldigde	De persoon die van misbruik beschuldigd is, ook zonder dat van een formele beschuldiging sprake is. In dit protocol is de beschuldigde altijd een kerkelijk werkende.
Dader	De kerkelijk werkende die misbruik - of daden die als misbruik kunnen worden geduid - erkent, dan wel voor misbruik veroordeeld is.
Gemeentebegeleider	Lid van het Netwerk gemeentebegeleiding, die wordt ingeschakeld wanneer een gemeente geconfronteerd wordt met meldingen of klachten over (seksueel) misbruik binnen pastorale of gezagsrelaties. De gemeentebegeleider is deskundig in het hanteren van processen binnen groepen en organisaties en kent de problematiek van (seksueel) misbruik en de gevolgen daarvan in een gemeente. De gemeentebegeleider heeft geen persoonlijke relaties in of betrokkenheid bij de gemeente.
Gemeentelid	De persoon die aan de zorg van een kerkelijk werkende is toevertrouwd.
Gerucht	Aanduiding voor een praatje dat in omloop is, een verhaal dat nog door niets wordt bevestigd.
Kerkelijk werkende	De persoon die, betaald of onbetaald, in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent.
Klacht	Een bezwaar als bedoeld in ordinantie 11-7. Met een klacht wordt een formele procedure gestart bij de regionale commissie voor het opzicht.
Mededeling	Algemene aanduiding van het bekendmaken van mogelijk misbruik. De mededeling kan geschieden in de vorm van een gerucht, een verzoek om bijstand, een melding of een klacht.
Melding	Mondelinge of schriftelijke mededeling aan de kerkenraad (of een kerkenraadslid) betreffende (seksueel) misbruik. De melder verwacht dat de melding gevolgen heeft, maar dient nog geen klacht in.

Adressen

Adressen
Het Meldpunt Misbruik
Het Meldpunt is telefonisch bereikbaar op: 038-423 21 25, M: 06 810 801 17.
e-mail: c.deruyter@meldpuntmisbruik.nl ; info@meldpuntmisbruik.nl
Internet: www.meldpuntmisbruik.nl
Overige informatie:
www.hersteldhervormdekerk.nl

Meldpunt	Meldpunt Misbruik in kerkelijke relaties. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Meldpunt.
Misbruik	Aanduiding van misbruik van een pastorale of gezagsrelatie, zoals omschreven in de kerkorde, ordinantie 11, artikel .: "misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een relatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact, alles al dan niet onder druk van geheimhouding."
Breed moderamen van de classis	Het dagelijks bestuur van de classicale vergadering. De classicale vergadering is een regionale ambtelijke vergadering welke leiding geeft aan het leven en werken van de classis en geeft daarin gestalte aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten voor elkaar en voor de gehele kerk, alsmede aan de verantwoordelijkheid van de kerk voor de gemeenten.
Regionale commissie voor het opzicht	De instantie die – als kerkelijk rechter – uitspraken doet in geval van klachten over laakbaar gedrag van ambtsdragers.
Vertrouwenspersoon	Lid van het Netwerk vertrouwenspersonen van het Meldpunt. De vertrouwenspersonen hebben een relevante beroepsopleiding (bijvoorbeeld predikant, psycholoog, maatschappelijk werker), aangevuld met diverse trainingen op het gebied van het begeleiden van slachtoffers van (seksueel) misbruik. Zij ondersteunen de benadeelde op diverse terreinen, zoals: • verwerken van het gebeurde; • maken van afwegingen over het al dan niet indienen van een klacht; • het 'doorlopen' van de klachtenprocedure; • het behouden of hervinden van een plaats in de gemeente.